

dr. Hun Eszter

Zarándoklat Rómába

A Hungary Helps támogatásával, valamint az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület és a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Armenológiai Tanszékének közös szervezésben került sor az örmény diákok római húsvétjára. A Magyarországon tanuló örmény diákok közösségi életét előmozdító és a katolikus keresztény értéket bemutató utazásra a Húsvéti hétvégén került sor a római Szent István Házban.

A kis kápolnával is büszkélkedő Zarándok Ház a Bethlen Gábor Alapítvány támogatásával került felújításra, ahol a vendégszeretetről a házat üzemeltető apácák gondoskodtak.

Az örmény diákok a római nevezetességek körbejárásán túl részt vettek Ferenc pápa keresztútján, melyet a Colosseum lábánál tartott, és megcsodálhatták a Sixtusi kápolnát, valamint a Vatikáni múzeumot is.

A program keretében továbbá a Szent István Zarándokházból, a szálláshelyről kiindulva sor került a Collegium Leoninum, az örmény katolikus kollégium, szeminárium meglátogatására, illetve a Világosító Szent Gergely templomban az erdélyi örmény katolikus püspökre Oxendio Virzireskora való megemlékezésre, valamint katakomba meglátogatására.

Az adomány céljának megvalósulását segítő programok során az örmény ösztöndíjasok közös élményeket szereztek, és csoportként működtek, melyek a szociális készségeiket, kapcsolatteremtő képességeiket is fejlesztették, továbbá tudományos ismeretekkel is gazdagodtak a nyugati kereszténység értékeinek megismerésével és az azokról tartott előadások meghallgatásával.

A közös étkezések és a közös séták alkalmával mind jobban megismerték egymást és a környezetüket, és egy felejthetetlen élménnyel térhetnek majd haza.

A támogatásból – a szerződéshez igazodóan, a szervezésen túl – a csoportnak 4 éjszaka szállás (április 14-18) reggelivel, idegenforgalmi adók, és a múzeumi belépők lettek finanszírozva.

Almási István

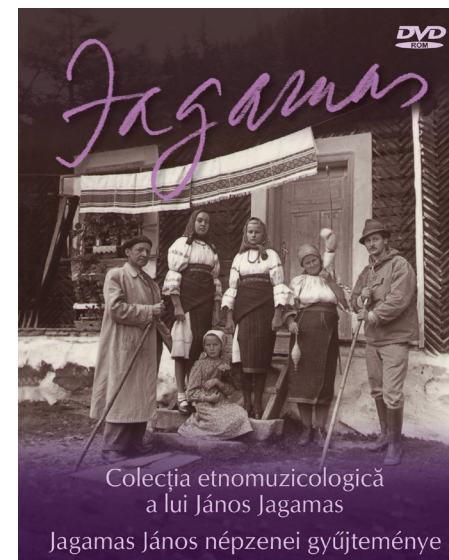
Jagamas János emlékezete

Az erdélyi és a moldvai magyar népzene kutatásának a 2. világháborút követő évtizedekben tapasztalt erőteljes föllendülése akkor kezdődött, amikor az – ideiglenesen kedvező nemzetiségpolitikai intézkedések során – 1949-ben létesített Kolozsvári Folklórintézetbe Kodály Zoltán egyik tanítványát, Jagamas Jánost meghívták tudományos főmunkatársnak.

Az ő jelenléte ugyanis eleve szavatolta, hogy a zenefolklorisztika művelése a Bartók és Kodály nevével fémjelzett tudományosság szellemében fog újraindulni, és az a hagyományfeltáró munka fog folytatódni, amelyhez az úttörést egykor Vikár Béla és Seprődi János végezte, s amelynek kibontakoztatásában olyan jeles kutatók vettek részt, mint Lajtha László, Domokos Pál Péter, Dincsér Oszkár és Járdányi Pál. Miután pedig megbízták az intézet vezetésével, Jagamas János irányította és hangolta össze valamennyi romániai magyar népdalgyűjtő tevékenységét. Ezt már csak azért is tehetette, mert intézeti feladatai mellett egyidejűleg a kolozsvári Gheorghe Dima Zeneművészeti Főiskola tanára is volt, ahol ő képezte a népzene-kutatók újabb nemzedékét. A főiskolán azonban nem kizárólag folklórt adott elő, hanem formatant, ellenponttant és zenei paleográfiát is, tehát népdalkutatókon kívül zeneszerzőket, karmestereket, muzikológusokat, hangszeres művészeket, énekeseket és zenetanárokat is nevelt. Ameddig a körülmények lehetővé tették, következetesen arra törekedett, hogy a Folklórintézetben dolgozó zenészek számát növelje, és közreműködésükkel korszerűen felszerelt, rendszerezett, gazdag népzenei gyűjteményt hozzon létre.

Jagamas János 1913. június 8-án született Désen. Zenekedvelő családban nőtt

fel, s már gyermekkorában muzsikos életpályára vágott. Először zongoristának készült. Egy súlyos betegség következtében azonban hosszú ideig nem gyakorolhatott, s ezért elhatározta, hogy inkább zeneszerző lesz. Désen Csiki Endre volt a zenetanára. Tőle kapta a legfőbb ösztönzést és az alapismereteket. Csiki hívta fel a figyelmét a népdalok szerepére, valamint Bartók és Kodály művészetére, illetve tudományos tevékenységére. Kedves tanárára, akinek igen sokat köszönhetett, Jagamas később mindig nagy hálával és szeretettel emlékezett vissza. A középis-

kolát Kolozsváron végezte, majd beiratkozott az ottani konzervatóriumba. Zenei képzését most már *Marțian Negrea* és *Mihai Andreescu-Skelety* irányította. Rövid idő múltán kénytelen volt félbeszakítani tanulmányait, és a Dés közelében levő Alörben vállalt tanítói állást. Ebben a román lakosságú faluban gyűjtött először népdalokat.

Az az elgondolás indította román népi dallamok lejegyzésére, hogy azokat majd kórusművekké dolgozza fel, és megtaníttja az iskola énekkarának.

Nemsokára lehetővé vált viszont, hogy kimagasló zenei tehetségét a budapesti Zeneakadémián művelje ki. *Siklós Albert*-nél és *Viski János*nál tanult zeneszerzést, közben pedig maga *Kodály Zoltán* avatta be a népzene tudomány kérdéseibe. A mesterétől kapott útmutatás szerint – a Táj- és Népkutató Osztály támogatásával – 1942 nyarán nagyszabású népdalgyűjtést végzett a Kászon-patak mentén fekvő falvakban és Csíkménaságon, majd 1943-ban az udvarhelyszéki Kápolnásfaluban. A háborús viszontagságok arra kényszerítették, hogy tanulmányait ismét megszakítsa, s csak 1948-ban, harmincöt esztendő fővel nyerte el a zeneszerzői oklevelet Kolozsváron. Tanáira haláláig mély tisztelettel gondolt. Magatartására idős korában is a tanítványi alázat és hűség volt jellemző. Tökéletesen illett rá az a krisztusi tanítás, amely szerint „*Nem főlebbvaló a tanítvány a tanítónál, sem a szolgál az őránál. Elég a tanítványnak, ha olyan mint a mester...*” (Máté: 10/24–25.)

Noha élete céljaul a zeneszerzői pályát választotta, az első dalok, kórusművek, vonósnégyesek és zongoraszonáták megírása után szinte másfél évtizeden át teljesen abbahagyta a komponálást, hogy minden idejét a tanításnak és főleg zene-folklorisztikai kutatásainak szentelhesse.

Tudományos munkásságában irányítúként vezérelte Kodály intése: „*A legragyogóbb elmélet kártyavárként omlik össze egyetlen új adat súlya alatt. Elméletek elavulnak, hibátlanul közölt anyag soha.*” Ezt az elvet követve, Jagamas mindennél előbbre valónak tartotta a megbízható adatok föltárását. Legsürgősebb feladatául a régebbi gyűjtések területi aránytalanságainak a megszüntetését tűzte ki. Haladéktalanul megkezdte a korábban egyáltalán nem érintett, illetőleg a kellő mértékben még nem ismert vidékek népzenejének tüzetes kutatását. Páratlan szorgalommal és kitarással nagyarányú gyűjtéseket végzett a Fekete-Körös völgyében, Kalotaszegen, a Mezőségen, a Nagy-Szamos és a Felső-Maros mentén, a Kis-Küküllő-Maros között, az udvarhelyi, a gyergyói és a csíki székelyek, valamint a moldvai, a gyimesi és a barcasági csángók körében. Viszonylag rövid idő alatt több mint hatezer népi dallamot gyűjtött össze. A felerészben gépi felvétellel (fonográfhangereken, illetve magnetofonszalagon) rögzített, felerészben a helyszínen hallás szerint lejegyzett anyagot a Kolozsvári Folklorintézet népzenei archívuma őrzi. Nem lehet eléggé hangsúlyozni, milyen óriási értékű kincs ez a grandiózus dallamgyűjtemény, amely magyar népdalokon kívül számos román, sőt néhány bolgár dallamot is tartalmaz, s amelynek megteremtése *Jagamas Jánost* a kelet-európai népzene kutatás legkiválóbb képviselőinek sorába emeli, hiszen előtte ehhez fogható teljesítményt csak *Bartók Béla* és *Constantin Brăiloiu* ért el. És azt sem szabad elfelejteni, hogy ugyanannak az archívumnak a többi magyardallamát csaknem kivétel nélkül *Jagamas tanítványai* gyűjtötték, mégpedig többnyire az ő személyes irányításával.

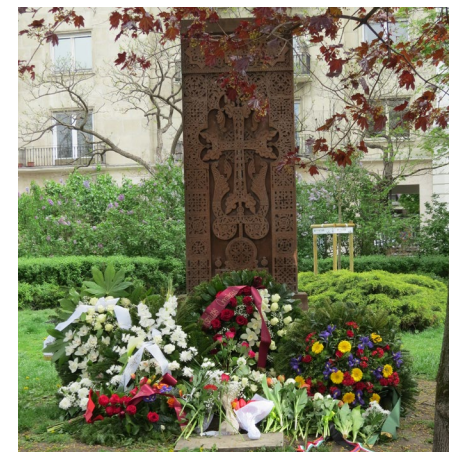
Folytatás a következő számban

Koszorúzás a Genocídiumra emlékezve

107 évvel ezelőtt ezen a napon kezdték meg a törökök a keresztény örmény értelmiség, majd közel két év alatt másfél millió örmény felnőtt és gyermek tervszerű lemészárlását. Ez lett a XX. század első népirtása. Első és sajnos nem az utolsó azóta sem. 2015-ben az Örmény Egyház a másfél millió áldozatot szentjeinek sorába emelte. Mindenkit, akit hite és származása miatt ebben az időszakban elpusztítottak. Ma előttük hajtunk fejet!

A Duna parton, az Erzsébet és a Lánchíd között álló kereszteskőnél helyeztük el az emlékezés virágait.

Megjelent: www.eokk.hu

dr. Issekutz Ákos és Akopján Nikogosz az Országos Örmény Önkormányzat nevében koszorúz

dr. Issekutz Ákos és dr. Hun Eszter az Erdélyi Örmény Kulturális Központ nevében koszorúz

Várady Mária a Budavári Örmény Nemzetiségi Önkormányzat nevében koszorúz

Fabók Dávid, Budapest XII. kerületi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat nevében koszorúz

Marosváry István Budapest XI. kerületi Örmény Kisebbségi Önkormányzat nevében koszorúz